

підвищення конкурентоспроможності локальних брендів завдяки впровадженню інноваційних маркетингових рішень.

Список використаних джерел

1. Кукіна Н. В., Малтиз В. В. Сучасні тенденції retention-маркетингу: адаптація глобальних практик до українського контексту. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2025. Вип.3(52) С. 98-106. <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2024-52-9>
2. Кукіна Н. В., Халула Б. В., Нікітченко С. О., Федорук Ю. В., Ситник О. О. Інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств в контексті нових викликів суспільства. *Ефективна економіка*. 2024. № 11. С. 11-19. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.74>
3. Кукіна Н.В., Шквиря Н.О. Управління маркетинговими комунікаціями переробних підприємств молочної галузі. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2025. Вип. 3(56) С. 78-85. <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2025-56-9>

УДК 339.5:33.9

УДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА МАЛОГО БІЗНЕСУ

Нехай В. В.

доктор економічних наук, професор,
Таврійський державний агротехнологічний університету імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1184-6776>

Леонов А. М.

здобувач вищої освіти,
Таврійський державний агротехнологічний університету імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

Малі підприємства є двигуном економічного зростання, створюючи робочі місця та стимулюючи інновації. Однак, вони часто стикаються з викликами, пов'язаними з обмеженими ресурсами, високою конкуренцією та складністю ринку. Тому удосконалення антикризового управління підприємством малого бізнесу є ключовим фактором його успіху та стійкості.

Оптимізація процесів у діяльності підприємства відбувається шляхом впровадження інноваційних технологій, а саме, використання програмного забезпечення для автоматизації рутинних завдань, покращення комунікації та антикризове управління даними, що може значно підвищити ефективність роботи, стандартизацією процедур: Розробка чітких стандартів та інструкцій для ключових процесів, таких як виробництво, продаж, обслуговування клієнтів, забезпечить стабільність та якість продукції.

В управлінні велике значення має стратегічне планування, сутністю якого є:

- визначення цілей та завдань, а саме розробка чітких цілей та конкретних завдань, які відповідають місії підприємства, є основою успішного антикризового управління;
- аналіз ринку та конкуренції, тобто постійний моніторинг ринкових тенденцій, поведінки споживачів та конкурентів дозволить підприємству адаптуватися до змін та розробляти ефективні стратегії [1-3].

У системі управління фінансове антикризове управління вміщує такі функції:

- оптимізація витрат. Ретельне планування та контроль витрат є важливим для забезпечення фінансової стабільності підприємства;

- приваблення інвестицій. Розвиток чіткої бізнес-моделі та фінансових прогнозів може допомогти привернути необхідні інвестиції для росту та розвитку бізнесу .

Розвиток людського капіталу будується на таких засадах:

- мотивування працівників. Створення позитивної робочої атмосфери, надання можливостей професійного зростання та справедливої оплати праці є ключовими факторами для підвищення мотивації та продуктивності працівників;

- навчання та розвиток. Інвестування в навчання та розвиток працівників допоможе підприємству отримати кваліфікований персонал, який здатний ефективно реагувати на виклики ринку [4].

Удосконалення антикризове управління підприємством малого бізнесу – це безперервний процес, який вимагає від підприємців постійного розвитку та вдосконалення своїх знань та навичок. Застосування сучасних підходів до антикризове управління, інноваційних технологій та стратегічного планування дозволить малим підприємствам досягти успіху та стати ключовими гравцями на ринку.

Удосконалення антикризового управління підприємством малого бізнесу передбачає комплексний підхід, що охоплює такі аспекти – таблиця 1.

Таблиця 1

Складові комплексного підходу до удосконалення антикризового управління підприємством малого бізнесу

Складові удосконалення	Сутність
Стратегічне планування	Мале підприємство повинне мати чітку стратегію розвитку, яка визначає його місію, цілі та шляхи їх досягнення. Стратегічне планування дозволяє підприємству адаптуватись до змін ринку та конкурентного середовища.
Оптимізація бізнес-процесів	Необхідно постійно аналізувати та вдосконалювати бізнес-процеси, шукаючи можливості для підвищення ефективності та зменшення витрат. Впровадження сучасних технологій та інструментів антикризове управління може значно покращити роботу підприємства.
Фінансовий менеджмент	Ефективний фінансовий менеджмент передбачає чіткий контроль над доходами та витратами, оптимізацію капіталу та мінімізацію ризиків. Важливою складовою є розробка бюджету та прогнозів, які допоможуть підприємству планувати свої фінанси на майбутнє
Маркетинг та збут	Для успіху малого бізнесу важливо ефективно просувати свою продукцію або послуги на ринку. Це передбачає розробку маркетингової стратегії, яка враховує потреби цільової аудиторії, а також вибір оптимальних каналів збуту
Розвиток персоналу	Розвиток персоналу: Інвестиції в навчання та розвиток працівників є ключовим фактором успіху малого бізнесу. Кваліфікований персонал сприяє підвищенню ефективності роботи та покращенню якості продукції або послуг

Джерело: узагальнено авторами на основі [4-6]

Розглянемо приклад антикризових заходів виробничого підприємства.

Мале підприємство, яке займається виробництвом екологічних косметичних засобів, зіткнулось з проблемою зниження прибутковості. Після детального аналізу було встановлено, що основною причиною є невисока ефективність виробничих процесів та недостатньо ефективна маркетингова стратегія.

Керівництво підприємства вирішило провести комплексні заходи з удосконалення антикризового управління, а саме:

1) Оптимізація бізнес-процесів шляхом впровадження нової технології виробництва, що дозволила скоротити витрати часу та ресурсів;

2) Розробка нової маркетингової стратегії: Орієнтованість на цільову аудиторію, яка цінує екологічні продукти, та використання ефективних каналів збуту, таких як інтернет-магазини та соціальні мережі.

В результаті проведених заходів підприємство змогло значно підвищити свою прибутковість та зміцнити свою позицію на ринку.

Удосконалення управління підприємством малого бізнесу є неперервним процесом, що вимагає постійного аналізу, оцінки результатів і внесення змін. Лише таким шляхом підприємства малого бізнесу зможуть досягти успіху. Удосконалення антикризового управління є ключовим фактором успіху малого бізнесу в умовах сучасної економіки. Сформульовані тези підкреслюють необхідність комплексного підходу до нього, що враховує специфіку малих підприємств та динамічні умови ринку.

Список використаних джерел

1. Viktoriia Nekhai, Iryna Kolokolchukova, Svitlana Rozumenko, Tetiana Nikitina. Anti-crisis Management of Socio-economic Systems Development in the Global Competitive Environment. *Review of Economics and Finance*. 2022. Vol. 20. P. 363-377. URL: <https://refpress.org/ref-vol20-a43/> (дата звернення 27.11.2025).
2. Нехай В., Трусова Н., Кукіна Н., & Беззубко Б. Антикризове управління як детермінанта розвитку організаційно-економічного потенціалу підприємств сфери агробізнесу на основі використання технологій блокчейн. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2025. № 3 (117). С. 200-206
4. Нехай В. В. Маркетингові інструменти антикризового управління підприємством. *Форсайт розбудови України: стратегічні імпульси сталого розвитку*: колективна монографія / за заг. ред. В. В. Нехай. Запоріжжя : ТДАТУ, 2025. С. 131-15
3. Нехай В. В. Забезпечення маркетингової підтримки підприємства. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2011. № 1(9). С. 52- 58
4. Нехай В.В. Дослідницька аналітика збуту підприємств сільськогосподарського машинобудування. *Економічна аналітика: сучасні реалії та прогностичні можливості*: Міжнародна науково-практична конференція (19 квітня 2019 року). Київ: ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2019. С. 216 – 218
5. Нехай В.В. Чинники розвитку збуту підприємств сільськогосподарського машинобудування та сільського господарства країни. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 4(260). С. 265-270

УДК 336.64

ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Палига А. В.

здобувач освітнього ступеня бакалавра,

Хмельницький університет управління та права імені Леоніла Юзькова, м. Хмельницький, Україна

Бурбела А. Л.

викладач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, Україна

Підприємства малого та середнього бізнесу активно впроваджують інноваційні фінансові інструменти для підвищення ефективності своєї діяльності та оптимізації управління грошовими потоками. Збільшення обсягів операцій, зростання кількості